. Lat. 8°
750 h

Schmidt

L. lat. 750^h

Lateinische Anthologie

für

lateinische Schulen

von

Dr. Schmidt,
k. Studienlehrer und Pfarramts-Candidat zu Bayreuth.

In der Grau'schen Buchhandlung in Bayreuth ist zu haben:

Archenholz, J. G. de, historia belli septennis in Germania, ab A. 1756 ad A. 1763 gesti. Latine vertit et tabulam belli chronologicam et prosopographicam adjecit H. G. Reichardus. Annexa est mappa topographica, theatrum belli continens. Edit. alt. emend. 8. 1792. 20 gr. oder 1 fl. 30 kr.

Caesar, Julius, Jahrbücher, übersetzt von A. Wagner. 2 Bde. Neue Ausg. gr. 8. 1815. 2 thlr. 8 gr. oder 4 fl. 12 kr.

Ciceronis, M. T., Orationes pro Puplio Sextio et pro Lege Manilia, mit Anmerk. von Lotzbeck. gr. 8. 1829. 12 gr. oder 54 kr.

Graser, Dr. J. B., Stunden der Andacht für Studierende. 8. 1832. 2 Thle. 18 gr. oder 1 fl. 21 kr.

— — der durch Gesicht und Tonsprache der Menschheit wiedergegebene Taubstumme. gr. 8. M. K. 1834. 2te Aufl. 1 thlr. 8 gr. oder 2 fl. 24 kr.

— — Divinität oder das Prinzip der einzig wahren Menschenerziehung. 3te Aufl. 2 Thle. gr. 8. 1830. 3 thlr. oder 5 fl. 24 kr.

Harles, G. Ch., anthologia graeca poëtica. Ed. nova multo auctior et emendatior. 8. 1792. 20 gr. oder 1 fl. 15 kr.

Holle und Glaser's kleine latein. Grammatik für Anfänger nach Zumpt bearbeitet. 2te durchaus verm. und verb. Ausgabe. g. 8. 1833. 6 gr. oder 24 kr.

Lateinische Anthologie

für

lateinische Schulen

von

Dr. Schmidt,
k. Studienlehrer und Pfarramts-Candidat zu Bayreuth.

Bayreuth 1843.
Im Verlag der Grau'schen Buchhandlung.

BIBLIOTHECA
REGIA
MONACENSIS

Vorwort.

Bei gegenwärtiger Sammlung hatte ich einen zweifachen Zweck. Theils sollte in derselben dem Knaben eine angenehme und lehrreiche Lektüre geboten werden, theils sollte er dadurch die erlernten grammatischen Regeln desto fester und sicherer dem Gedächtnisse einprägen. Jeder Lehrer wird es gewiss für höchst nützlich und zweckmässig halten, wenn man über jede Regel der Grammatik nicht nur einige Sätze aus der lateinischen Prosa, sondern auch einen oder einige lateinische Verse auswendig lernen lässt. Dadurch kommt man dem Gedächtnisse des Knaben zu Hülfe und er behält die Regel leichter, sobald er den Vers versteht und inne hat. Dieses Verfahren habe ich seit vielen Jahren beobachtet, und so ist vorliegende Sammlung entstanden. Sie ist für die IV Curse der lateinischen Schule berechnet. Für den I. Cursus sind solche Verse gewählt, die sich für die Kräfte der Schüler der ersten oder untersten Klasse eignen. In diesen wird vorzüglich die Formenlehre berücksichtigt. Der II. Cursus enthält Verse über sämmtliche Regeln der Syntax, welche nach der Zumpt'schen und Schulz'schen Grammatik angeführt

werden. Das Pensum des III. Cursus zerfällt in zwei Abtheilungen. Die erste enthält gegen 100 Verse, welche den Unterschied mancher Wörter in Ansehung der Bedeutung, Quantität und Schreibart anzeigen; die zweite enthält über 100 Disticha. Der Lehrer dieser Klasse kann jetzt auch schon anfangen, die Kräfte und Fähigkeiten seiner Schüler darin zu üben, dass er diese lateinischen Disticha in deutsche Disticha mündlich und schriftlich übersetzen lässt. Die Schüler zeigen in der Regel dazu viel Freude und Geschick. Die Aufgabe des IV. Cursus zerfällt ebenfalls in zwei Abtheilungen; die erste enthält Disticha, die zweite kleinere und grössere Abschnitte aus römischen Dichtern. Werden die für jeden Cursus bestimmten Verse gründlich auswendig gelernt und jedes Jahr die der vorhergehenden Curse sorgfältig repetirt, so sieht sich der Knabe am Schlusse des IV. Cursus im Besitze von etwa 1000 Versen, die ein schönes und bleibendes Eigenthum seines Lebens sein werden. Ein ähnliches Verfahren dürfte auch in den IV Cursen des Gymnasiums wünschenswerth und erspriesslich sein.

Der Herr aber, der nicht auf die Grösse der Gabe, wohl aber auf die Absicht und Gesinnung sieht, in welcher sie geboten wird, der wolle diese geringe Arbeit segnen. Schafft sie nur einiges Gute, so sehe ich mich reichlich belohnt.

Bayreuth im April 1843.

J. B. Schmidt.

Erster Cursus.

Verse,

in welchen auf die Formenlehre besonders Rücksicht genommen wird.

Fīo, fīeri.

1. Omnia jam fient, fieri quae posse negabam. Zumpt §. 16.

2. Fies deterior, fieri dum ditior optas. —

Volucris.

3. Et primo similis volŭcri, mox vera volūcris. Zumpt §. 31.

4. Antĕ Jŏvem nulli subigebant arva coloni. —

Octo partes orationis.

5. Vae tibi ridenti, quia mox post gaudia flebis. Zumpt §. 36. Schulz §. 13.

6. Ajo te, Aeacida, Romanos vincere posse. Z. §. 46, 2.

Asper, a, um.

7. Saepe creat molles aspera spina rosas. Z. §. 48. Schulz §. 20, 1.

Deus.

8. Cura pii dîs sunt, et qui coluere, coluntur. Z. §. 51, 5. S. §. 20, 5.

Vulgus.

9. Mobile mutatur semper cum principe vulgus. Z. §. 53, 2. S. §. 19, 5.

Abies, ĕtis.

10. Populus in fluviis, abies in montibus altis. Z. §. 58. b. S. §. 22, 6.

Cucumis, cucumĕris.

11. Caeruleus cucumis tumidoque cucurbita ventre. Z. §. 59. c. S. §. 23, 2.

Praeceps, ĭpĭtis.

12. Victores facit et victos audacia praeceps. Z. §. 59. i.

Scylla. Charybdis.

13. Incidit in Scyllam, qui vult vitare Charybdim. Z. §. 62. a. S. §. 25, 2.

Arx.

14. Romulidarum arcis servator candidus anser. Z. §. 66. S. §. 25, 7.

Hector.

15. Hectora quis nosset, felix si Troja fuisset? Z. §. 71, 2. S. §. 26, 3.

Cupido.

16. Quod latet, ignotum est: ignoti nulla cupido. Z. §. 75. A.

17. Et lacrymae prosunt; lacrymis adamanta movebis. Z. §. 77. S. §. 23, 2, 1.

Lex.

18. Omnia sub leges mors vocat atra suas. Z. §. 78. A. S. §. 23, 2, 3.

Dives.

19. Nil feret ad manes divitis umbra suos. Z. §. 102. A. 1.

Bonus, a, um.

20. Causa patrocinio non bona pejor erit. Z. §. 109. S. §. 42, 3, 5.

21. Fallitur augurio spes bona saepe suo. —

Magnus.

22. Principis est virtus maxima, nosse suos. —

Superus.

23. Non solet ingeniis summa nocere dies. Z. §. 110. S. §. 42, 3, 6.

Prope.

24. Longius aut propius, mors sua quemque manet. Z. §. 111. S. §. 42, 3. 7.

Quilibet.

25. Pollicitis dives quilibet esse potest. Z. §. 126, 5. S. §. 47, 4.

26. Praesentem monstrat quaelibet herba Deum. —

Quisque.

27. Numinis exemplum quisque est in imagine parva. S. §. 47, 4.

Aliquis.

28. Si vult esse aliquis justus, non utile quaeret. —

Tot, quot.

29. Pectoribus mores tot sunt, quot in orbe figurae. Z. §. 130, 4.

Vosmet.

30. Durate, et vosmet rebus servate secundis. Z. §. 131. A.

Ego.

31. Non ego ventosae plebis suffragia venor. S. §. 47.

Idem.

32. Nil prodest, quod non laedere possit idem. Z. §. 132. S. §. 47. C.

Qui.

33. Grata superveniet, quae non sperabitur, hora. Z. §. 133. S. §. 47. D.

Unusquisque.

34. Unicuique dedit vitium natura creato. Z. §. 137. S. 47. D. 8.

Alter.

35. Discite ab alterius vestris timuisse querelis. Z. §. 141. A. 1. S. §. 46, 9.

Alius.

36. Fama malum, quo non aliud velocius ullum. —

Prosum.

37. Aut prodesse volunt, aut delectare poëtae. Z. §. 156. S. §. 52, 1.

Supersum.

38. Exilis domus est, ubi non et multa supersunt. —

Desum.

39. Si rota defuerit, tu pede carpe viam. Z. §. 156. S. 52, 1.

Adsum.

40. Mille hominum species, nec adest color omnibus idem. —

Dare.

41. Di tibi divitias dederunt artemque fruendi. Z. §. 163. S. §. 6, 6, 2.

Stare.

42. Obstupui steteruntque comae, vox faucibus haesit. —

Canĕre.

43. Et veterem in limo ranae cecinere querelam. Z. §. 163. S. §. 52, 7.

Increpare.

44. Corvorum increpuit densis exercitus alis. Z. §. 171. S. §. 53, 2.

Dare.

45. Si quid habes dare, da cito, nam bis dat, cito qui dat. —

Nocēre.

46. Praemia certa manent justos, rata poena nocentes. Z. §. 172. S. §. 54, 4.

Miscēre.

47. Omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci. Z. §. 175. S. §. 54, 3.

Manēre.

48. Semper honos, nomenque tuum, laudesque manebunt. Z. §. 177. S. §. 54, 6.

Ardēre.

49. Tunc tua res agitur, paries cum proximus ardet. —

Solēre.

50. Ingenio stimulos subdere fama solet. Z. §. 181. S. §. 54, 7.

Facĕre.

51. Ante diem canos anxia cura facit. Z. §. 183. S. §. 55, 20.

Parĕre.

52. Non minor est virtus, quam quaerere, parta tueri. Z. §. 185. S. §. 55, 23.

Trudĕre.

53. Cum nix alta jacet, glaciem cum flumina trudunt. Z. §. 186. S. §. 55, 5.

Extrudĕre.

54. Laudat venales, qui vult extrudere, merces. —

Vadĕre.

55. Ardua per praeceps gloria vadit iter. —

Credĕre.

56. Da requiem, requietus ager bene credita reddit. Z. §. 187. S. §. 55, 8.

Extendĕre.

57. Est virtutis opus, factis extendere famam. Z. §. 187. S. §. 55, 10.

Suspendĕre.

58. Garrula de tignis nidum suspendit hirundo. —

Tendĕre.

59. Difficile est, fateor, sed tendit in ardua virtus. —

Scindĕre.

60. Scinditur incertum studia in contraria vulgus. Z. §. 189. S. §. 55, 11.

Emittĕre.

61. Quod semel emissum est, volat irrevocabile verbum. Z. §. 189. S. §. 55, 32.

Metĕre.

62. Quisque suae vitae semina jacta metet. —

Vertĕre.

63. Omnia vertuntur, semper manet inclita virtus. —

Cedĕre.

64. Dum furor in cursu est, currenti cede furori. Z. §. 189. S. §. 55, 5.

Carpĕre.

65. Insere, Daphne, piros, carpent tua poma nepotes. Z. §. 190. S. §. 55, 30.

Corrumpĕre.

66. Improba corrumpunt rectos consortia mores. Z. §. 191. S. §. 55, 30.

Bibĕre.

67. Gratius ex ipso fonte bibuntur aquae. Z. §. 191. S. §. 55, 1.

Bibere.

68. Claudite jam rivos, pueri, sat prata biberunt. —

Parcĕre.

69. Divitiae grandes homini sunt, vivere parce. Z. §. 184. S. §. 55, 34.

Peragĕre.

70. Vixi, et quem dederat cursum, fortuna peregi. Z. §. 195. S. §. 55, 13.

Vincĕre.

71. Ingenium vires vincit sollertia corpus. Z. §. 195. S. §. 55, 2.

Temnĕre.

72. Discite justitiam moniti et non temnere divos. Z. §. 197. S. §. 55, 25.

Demĕre.

73. Poena potest demi, culpa perennis erit. —

Consumĕre.

74. Nos numerus sumus et fruges consumere nati. —

Canĕre.

75. Non canimus surdis, respondent omnia silvae. Z. §. 199. S. §. 55, 27.

Fallĕre.

76. Fallit nos vitium specie virtutis et umbra. Z. §. 199. S. §. 55, 28.

Cernĕre.

77. Cernere justitiam nescit, quem munera caecant. Z. §. 200. S. §. 55, 27.

Discĕre.

78. Discite! eunt anni more fluentis aquae. Z. §. 203. S. §. 55, 3.

Ferire.

79. Non semper feriet, quodcunque minabitur, arcus. Z. §. 206. S. §. 56, 6.

Exorior.

80. Exoritur clamorque virum clangorque tubarum. Z. §. 210. S. §. 58, 5.

Metior.

81. Qui sua metitur pondera, ferre potest. —

Possum.

82. Omnia perversas possunt corrumpere mentes. Z. §. 211. S. §. 59, 1.

Fero.

83. Quae cito fert fructum, fructu cito deficit arbor. Z. §. 213. S. §. 59, 2.

Differo.

84. Longa mora est nobis omnis, quae gaudia differt. Z. §. 213. S. §. 59, 2.

Tollo.

85. Illi inter sese magna vi brachia tollunt. —

Eo.

86. Nullus ad amissas ibit amicus opes. Z. §. 215. S. §. 59, 8.

Pereo.

87. Vino forma perit, vino corrumpitur aetas. —

Coepi.

88. Dimidium facti, qui bene coepit, habet. Z. §. 221. S. §. 60, 3.

Novi.

89. Quod nondum novit, nemo docere potest. Z. §. 221. S. §. 60, 11.

Odi.

90. Oderunt hilarem tristes, tristemque jocosi. Z. §. 221. S. §. 60, 12.

Licet.

91. Quod licet, ingratum est: quod non licet, acrius urit. Z. §. 226. S. §. 61, 3.

Contingit.

92. Nam neque divitibus contingunt gaudia solis. Z. §. 227. S. §. 61, 6, c.

Parturio.

93. Et nunc omnis ager, nunc omnis parturit arbor. Z. §. 232. S. §. 62, 5, 3.

Senesco.

94. Tempora labuntur, tacitisque senescimus annis. Z. §. 234. S. §. 62, B.

Conticesco.

95. Conticuere, sopor fessos complectitur artus. —

Certe.

96. Naturam certe mutare pecunia nescit. Z. §. 264. A. 1. S. §. 65, 2, 3.

Hodie. Cras.

97. Qui non est hodie, cras minus aptus erit. Z. §. 270. S. §. 65, D.

Sponte.

98. Sponte tua facias, quae sunt facienda coacto. Z. §. 271.

Tantummodo.

99. Opprimitur nunquam, premitur tantummodo verum. — S. §. 65. F.

Olim. Nunc.

100. Olim planta fuit, quae nunc succiditur arbor. Z. §. 276. S. §. 65, C—F.

Quam.

101. Heu! quam fluxa salus hominum, quam vita caduca est. —

Paene.

102. Candor in hoc aevo res intermortua paene. —

Saltem.

103. Esto bonus saltem, si non potes esse peritus. —

Ne.

104. Tu ne cede malis, sed contra audentior ito. Z. §. 277. A. 2. S. §. 85, 3, 2.

Usque.

105. Naturam expellas furca, tamen usque recurret. Z. §. 286.

Sursum.

106. Sursum verte animum, sursum tua lumina flecte. Z. §. 290. S. §. 65, C.

Saepe.

107. Gaudia principium nostri sunt saepe doloris. Z. §. 294, 3. S. §. 65, 4, 2.

Ad.

108. Regis ad exemplum totus componitur orbis. Z. §. 296. S. §. 66, 3.

Inter.

109. Inter se adversis luctantur cornibus hoedi. Z. §. 300. S. §. 66, 3.

110. Inter et Iliacos muros peccatur et extra. —

Ex.

111. Noscitur ex socio, qui non cognoscitur ex se. Z. §. 309. S. 66, 4.

Pro.

112. Gratia pro rebus merito debetur inemtis. Z. §. 312. S. §. 66, 4.

In.

113. Ludit in humanis divina potentia rebus. Z. §. 316. S. §. 66, 5.

In.

114. Fraxinus in silvis, pulcherrima pinus in hortis. —

Sub.

115. Sole sub ardenti flaventia demetit arva. Z. §. 319. S. §. 66, 5.

116. Impia sub dulci melle venena latent. —

Procul.

117. Non procul a proprio stipite poma cadunt. Z. §. 321.

Et.

118. Bacchus et afflictis requiem mortalibus adfert. Z. §. 335. S. §. 67, A.

119. Irus et est subito, qui modo Croesus erat. —

Et — et.

120. Et faciem et vires anni populantur euntes. Z. §. 338. S. §. 67. B.

Si.

121. Quo mihi fortunam, si non conceditur uti. Z. §. 343. S. §. 67. E.

Zweiter Cursus.

Verse,

in welchen auf die Syntax besonders Rücksicht genommen wird.

1. Passibus ambiguis fortuna volubilis errat. Z. §. 365. S. §. 70, 3.
2. Effodiuntur opes, irritamenta malorum. Z. §. 370. S. §. 70. B. 6.
3. Morbida facta pecus totum corrumpit ovile. Z. §. 379. S. §. 70, 2.
4. Sol medium coeli conscenderat igneus orbem. Z. §. 382. S. §. 78, 1.
5. Frigidus heu silvis Aquilo decussit honorem. —
6. Interdum lacrimae pondera vocis habent. —
7. Eripit interdum, modo dat medicina salutem. —
8. Gaudia praemissi cumulant inopina dolores. —
9. Saepe tacens vocem verbaque vultus habet. —
10. Usus habet laudem, crimen abusus habet. —
11. Tranquillas etiam naufragus horret aquas. Z. §. 383. A. 1. S. §. 78. A. 2, 2.
12. Non te poeniteat duros subiise labores. Z. §. 387. S. §. 78. A. 2, 1.

13. Audentes fortuna juvat timidosque relinquit. Z. §. 388. S. §. 78. A. 3.

14. Florentem cytisum sequitur lasciva capella. —

15. Audendum est, fortes adjuvat ipse Deus. —

16. Vive tibi et longe nomina magna fuge. —

17. Percontatorem fugito, nam garrulus idem est. —

18. Temperie coeli corpusque animusque juvantur. —

19. Virtus est, vitium fugere, et sapientia prima. —

20. Candida pax homines, trux decet ira feras. Z. §. 390. S. §. 78. A. 4.

21. Ingenium juvat ingenuas agitare per artes. —

22. Prima ratem ventis credere docta Tyros. Z. §. 391. S. §. 78. B. 9.

23. Stultorum incurata pudor malus ulcera celat. —

24. Irretit muscas, transmittit aranea vespas. Z. §. 392. S. §. 78. B. 10.

25. Nulla salus bello, pacem te poscimus omnes. Z. §. 393. S. §. 78. B. 9.

26. Blanda patrum segnes facit indulgentia natos. Z. §. 394. S. §. 78. A. 5. A.

27. Felix, quem faciunt aliena pericula cautum. —

28. Septem horas dormisse sat est juvenique senique. Z. §. 395. S. §. 82. B. 9.

29. Noctes atque dies patet atri janua Ditis. —

30. Ite domum saturae, venit Hesperus, ite capellae. Z. §. 400. S. §. 82, 4.

31. En animam et mentem, cum qua di nocte loquuntur. Z. §. 403. A. 2. S. §. 79, 2, 2.

32. Contra vim mortis non est medicamen in hortis. Z. §. 404. S. §. 78. B. 7.

33. Per pisces et aves multi periēre sodales. —

34. Coelum, non animum mutant, qui trans mare currunt. —

35. Ante obitum nemo supremaque funera felix. —

36. Grandibus exigui sunt pisces piscibus esca. Z. §. 405. S. §. 77, 1, 1.

37. Solamen miseris, socios habuisse malorum. Z. §. 405. S. §. 77, 1, 1.

38. Triste lupus stabulis, maturis frugibus imbres. Z. §. 409. S. §. 77. A. 2.

39. Conveniens homini est, hominem servare, voluptas. —

40. Cum ros in tenera pecori gratissimus herba est. —

41. Virtus summa petit: via nulla est invia gnavis. —

42. Omnibus invisa est stolidae jactantia linguae. —

43. Aspera fer patiens, bona si tibi grata fuerunt. —

44. Est aliquid, patriis vicinum finibus esse. Z. §. 411. S. §. 77, A. 2, 2.

45. Parcendum est animo miserabile vulnus habenti. Z. §. 412. S. §. 77, A. 5. 6.

46. Propositis frenis saepe repugnat equus. —

47. Principibus placuisse viris non ultima laus est. —

48. Crede mihi, miseris coelestia numina parcunt. —

49. Cede repugnanti, cedendo victor abibis. Z. §. 413.

50. E vitio alterius disce, cavere tibi. Z. §. 414. S. §. 81, 6.

51. Neglectis urenda filix innascitur agris. Z. §. 415.

52. Regia, crede mihi, res est, succurrere lapsis. —

53. Tarda solet magnis rebus inesse fides. —

54. Iustitia excellit, postponens utile recto. —

55. Nil ego contulerim jucundo sanus amico. Z. §. 416.

56. Disce, puer, virtutem et vitae adsuesce modestae. — S. §. 81, 5.

57. Si bonus esse comes vis, mores indue comes. Z. §. 418. S. §. 81, 4.

58. Barbarus hic ego sum, quia non intelligor ulli. Z. §. 419. S. §. 77, G. 8.

59. Artibus ingenuis quaesita est gloria multis. —

60. Iustitia est multis laudata, domestica paucis. —

61. An nescis, longas regibus esse manus. Z. §. 420. S. §. 77, A. 4, 1.

62. Velle suum cuique est, nec voto vivitur uno. —

63. Exitio multis fastus et ira fuit. Z. §. 422. S. §. 77, B. 7.

64. Attenuant juvenum vigilatae corpora noctes. Z. §. 423. S. §. 76, 2.

65. Non opibus mentes hominum curaeque levantur. —

66. Oderunt peccare boni virtutis amore. S. §. 76, 13.

67. Nosse suos morbos, haec est via prima salutis. —

68. Maxima pars hominum morbo jactatur eodem. Z. §. 429. S. §. 76, 7.

69. Non habet officii lucifer omnis idem. Z. §. 432. S. §. 76. B. 5.

70. Venturae memores jam nunc estote senectae. Z. §. 436. S .§. 76. H. 14. 1—3.

71. Conscia mens recti famae mendacia ridet. —

72. Nescia mens hominum fati sortisque futurae. —

73. Non missura cutem, nisi plena cruoris hirudo. Z. §. 436. S. §. 76. H. 14. 1—3.

74. Quae regio in terris nostris non plena laboris? —

75. Res est solliciti plena timoris amor. —

76. Vivit et est vitae nescius ipse suae. —

77. Ipse jubet mortis te meminisse Deus. Z. §. 439. S. §. 76, I. 15.

78. Dulce erit, exhaustos olim meminisse labores. —

79. Vivitur ingenio: caetera mortis erunt. Z. §. 448. S. §. 76. A, 3.

80. Avia tum resonant avibus virgulta canoris. Z. §. 451. S. §. 80, A. 2.

81. Molli paullatim flavescit campus arista. —

82. Ut leni Zephyro gracilis vibratur arundo. —

83. Silvis gaudet avis, secreto rure poëta. Z. §. 452. S. §. 80, 5.

84. Invidus alterius macrescit rebus opimis. Z. §. 455. S. §. 80, 2.

85. Nox ruit, et f u s c i s tellurem amplectitur a l i s. Z. §. 455. S. §. 80, 2.

86. Incipe, parve puer, r i s u cognoscere matrem. —

87. Vincuntur m o l l i pectora dura p r e c e. —

88. Sperne voluptates, nocet emta d o l o r e voluptas. —

89. Heu quam difficile est, crimen non prodere v u l t u. —

90. Adspiciunt o c u l i s superi mortalia j u s t i s. —

91. Ut fragilis glacies, interit ira m o r a. —

92. Expletur l a c r y m i s egeriturque dolor. —

93. Heu, patior t e l i s vulnera facta m e i s. —

94. Flectitur iratus v o c e r o g a n t e Deus. —

95. Neptunus v e n t i s implevit vela s e c u n d i s. Z. §. 460. S. §. 80, 18.

96. Omne animans coeli j u c u n d a v e s c i t u r a u r a. Z. §. 465. S. §. 80, 16.

97. Nitimur in vetitum semper cupimusque negata. Z. §. 466. S. §. 80, 16.

98. Fide fide digno et qui sit, circumspice, dignus. Z. §. 467. S. §. 80, 14.

99. Provehimur portu, terraeque urbesque recedunt. Z. §. 468. S. §. 80, 19.

100. Scire juvat, quantum discordet parcus avaro. —

101. Est virtus, placitis abstinuisse bonis. —

102. Aequo animo poenam, qui meruere, ferant. Z. §. 472. S. §. 86, 4.

103. Quae non effugias, aequa sunt mente ferenda. —

104. Noscitur adverso tempore verus amor. Z. §. 475. S. §. 82, 8.

105. Sidera coeperunt toto effervescere coelo. Z. §. 481. 482. S. §. 82, 5.

106. Vilius argentum est auro, virtutibus aurum. Z. §. 483. S. §. 80, 6.

107. Plus valet, humanis viribus, ira Dei. —

108. Mitis in apricis coquitur vindemia saxis. Z. §. 486. S. §. 80, 10.

109. Cantabit vacuus **coram latrone** viator. Z. §. 489. S. §. 80. 10.

110. Qua **positus** fueris, in **statione** mane. —

111. Heu! quem demulcet, mox **est laesura** voluptas. Z. §. 498. S. §. 89, 2, 4.

112. **Quidquid** id **est**, timeo Danaos et dona ferentes. Z. §. 521. S. §. 83, 2, 1.

113. Vas nisi sincerum est, **quodcunque infundis**, acescit. —

114. **Quidquid** in occulto **est**, in apricum proferet aetas. —

115. **Quidquid agis**, prudenter agas et respice finem. —

116. Si **valeant** homines, ars tua, Phoebe, jacet. Z. §. 524. S. §. 84, 6.

117. **Cedamus**: leve fit, quod bene fertur, onus. Z. §. 529. S. §. 84, 4.

118. Quo deus et quo dura vocat fortuna, **sequamur**. —

119. Orandum est, **ut sit** mens sana in corpore sano. Z. §. 531. S. §. 84, 8, 1—4.

120. Omnia, Castor, emis; sic fiet, **ut** omnia **vendas**. —

121. Nemo adeo ferus est, ut non mitescere possit. Z. §. 532.

122. Infelix ne mors tibi sit, bene vivere disce. Z. §. 532. S. §. 84, 8, 5—7.

123. Discite, quid virtus et quid sapientia possit. Z. §. 552. S. §. 84, 17.

124. Divitiisne homines, an sunt virtute beati? Z. §. 554. S. §. 84, 17.

125. Quid refert, morbo an furtis, pereamne rapinis? —

126. Elige quam toto secteris tempore vitam. Z. §. 558. S. §. 84, 14.

127. Major sum, quam cui possit fortuna nocere. Z. §. 560. S. §. 84, 14.

128. O mihi praeteritos referat si Juppiter annos. Z. §. 571.

129. Ut desint vires, tamen est laudanda voluntas. Z. §. 573. S. §. 84, 5. 2.

130. Quamquam sunt sub aqua, sub aqua, maledicere tentant. Z. §. 574. S. §. 84, 5. 4.

131. Dum canis os rodit, socium, quem diligit, odit. Z. §. 575. S. §. 84, 11.

132. Dum licet, in rebus jucundis vive beatus. —

133. Dum vitant stulti vitia, in contraria currunt. —

134. Cum feriant unum, non unum fulmina terrent. Z. §. 577. S. §. 84, 10.

135. Intra fortunam quisque maneto suam. Z. §. 583. S. §. 85.

136. Vis dici sapiens? raro et meditata loquare. —

137. Coelestem studiis pueri, implorate favorem. —

138. Haec age, quae tua sunt, quae sunt aliena, relinque. —

139. Disce hominum vitas atque inspice semina morum. —

140. O formose puer, nimium ne crede colori. Z. §. 585. S. §. 85, 3, 2.

141. Tu nihil invita dices faciesve Minerva. Z. §. 586. S. §. 85.

142. Post coenam stabis, vel passus mille meabis. —

143. Intendas animum studiis et rebus honestis. —

144. Quod satis est, cui contingit, nihil amplius optet. —

145. Nemo prius volilet, quam pennas senserit ortas. —

146. Difficile est, tristi fingere mente jocum. Z. §. 597. S. §. 86, 1.

147. Tempus in agrorum cultu consumere, dulce est. Z. §. 597. S. §. 86, 1.

148. Magnum opus est, mores composuisse suos. —

149. Affectus superare animi, est victoria summa. —

150. Una salus victis, nullam sperare salutem. —

151. Metiri se quemque suo modulo ac pede, verum est. Z. §. 600. S. §. 87, 2.

152. In causa facili cuivis licet esse diserto. Z. §. 601.

153. Scire tuum nihil est, nisi, te scire hoc, sciat alter. Z. §. 602. S. §. 87, 3.

154. Optat ephippia bos piger, optat arare caballus. Z. §. 610. S. §. 87, 3.

155. Non opus est, celeri subdere calcar equo. Z. §. 625. S. §. 87, 2. 3.

156. Vivere naturae te convenienter oportet. —

157. Tarda venit, seris factura nepotibus umbram. Z. §. 639. S. §. 93, 4.

158. Non mihi mors gravis est, posituro morte dolorem. —

159. Est Deus in nobis, agitante calescimus illo. Z. §. 640. S. §. 93, 7.

160. Nil juvat, amisso claudere septa grege. Z. §. 640. S. §. 93, 7.

161. Nube solet pulsa candidus ire dies. —

162. Placato possum non miser esse Deo. Z. §. 642. S. §. 93, 7.

163. Aëre non certo corpora languor habet. Z. §. 645. S. §. 80, 11, 1.

164. Excepto quod non simul esses, caetera laetus. Z. §. 647. S. §. 80, 12, 3.

165. Quandoquidem accepto claudenda est janua damno. Z. §. 649. S. §. 93, 5.

166. Ut vivas, comede; at non vives propter edendum. Z §. 666. S. §. 94, 6.

167. Gutta cavat lapidem, non vi, sed saepe cadendo. Z. §. 667. S. §. 94, 7.

168. Frigidus in pratis cantando rumpitur anguis. —

169. Virtutem algendo, sudando acquirere oportet. —

170. Est captu facilis turbata piscis in unda. Z. §. 670. S. §. 95,3.

171. Multi nil rectum, nisi quod placuit sibi, ducent. Z. §. 735. S. §. 67. E.

172. Nil aliud tentes, quam quod sit viribus aequum. —

173. Felix, qui didicit rerum cognoscere causas. Z. § 765. S. §. 46, 6, 5.

Dritter Cursus.

160. Ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Z. § [illegible]. B. § [illegible].
161. Nake [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
162. Plscuit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Z. § [illegible]. B. § [illegible].
163. Aire non certo [illegible] [illegible] [illegible]. Z. § [illegible]. B. § [illegible].
164. Excepto quod [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]. Z. § [illegible]. B. § [illegible].
165. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Z. § [illegible]. B. § 91. A.
166. [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Z. § [illegible]. B. § 91. C.
167. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Z. § [illegible]. B. § 91. F.
168. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
169. Virtutem [illegible], [illegible] [illegible] [illegible].
170. Est sapis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Z. § [illegible]. B. § [illegible].
171. [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Z. § [illegible]. B. § 47. E.
172. [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
173. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Z. § [illegible]. B. § [illegible].

Erste Abtheilung.

V e r s e,

welche den Unterschied mancher Wörter in Ansehung der Bedeutung, Quantität und Schreibart anzeigen.

Acanthis, acanthus.

1. Cantat acanthis avis, sed crescit acanthus in agris.

Acer, ĕris, ācer, acris, acre.

2. Est ăcer in silvis, equus ācer Olympia vicit.

Anus, i, ănus, us.

3. Anus pars hominis, sed femina fit anus annis.

Armus, humerus.

4. Armus brutorum est, humerus ratione fruentum.

Asilus, asylum.

5. Turbat asilus equos, miseros suscepit asylum.

Căno, cānĕo.

6. Dum sinit hora, cănas; effeto corpore cānes.

Cassis, idis, Cassis, is.

7. Haec cassis galea est, hi casses retia signant.
Casside conde caput, capiuntur cassibus apri.

Cedo, cado, caedo.

9. Cedo facit cessi, cecĭdi cado, caedo cecīdi.

Caelare, celare.

10. Qui sculpit, caelat, servans abscondita celat.

Clava, clavus, clavis.

11. Clava ferit, clavus firmat, clavisque recludit.

Cŏlus, cōlum.

12. Fert ancilla cŏlum, penetrat res humida cōlum.

Cōmōedus, cŏmĕdo, scena, coena.

13. Cōmōedi scenam, cŏmĕdōnes quaerite coenam.

Cominus, eminus.

14. Cominus ense ferit; jaculo cadit eminus ipse.

Comis, e — comes, itis.

15. Vir comis multos comites sibi jungit amicos.

Consors, socius, collega, sodalis.

16. Consortes fortuna eădem; socios labor idem.
Unum collegas efficit officium;
Sed caros faciunt schola, ludus, mensa sodales.

Consulo aliquem — consulo alicui.

19. Consulo te doctum, tibi consulo, dum tua curo.

Corus, chorus.

20. Flat corus, saltatque chorus vel carmina cantat.

Sanguis, cruor.

21. Sanguis inest venis; cruor est de corpore fusus.

Cupĭdus, cupīdo.

22. Bellandi cupĭdo damno est sua saepe cupīdo.

Cutis, pellis.

23. Est cutis in carne; est detracta e corpore pellis.

Decus, ŏris — decor, ōris.

24. Oblitus decoris violat praecepta decoris.

Deleo — exstinguo.

25. Deleo, quod scriptum est, sed flammam exstinguo lucernae.

Dicare — dicere.

26. Vin' tibi dicamus, cui carmina nostra dicemus?

Diffīdo — diffindo.

27. Solvere diffīdit, nodum qui diffĭdit ense.

Edŭcare — edūcere.

28. Edŭcat hic catulos, ut eos edūcat in apros.

Aes, es, es (edis).

29. Si tibi non est aēs, miser ēs; tu pinguia non ēs.

Ficus, f. — ficus, m.

30. Haec ficus fici vel ficus fructus et arbor:
Hic ficus fici malus est in corpore morbus.

Fīdo, vĭdeo, fĭdes.

32. Fide, sed ante vide, qui fidit, nec bene vidit.
Fallitur: ergo vide, ne capiare fide.

Forfex, forpex, forceps.

34. Forfice sartores, tonsores forpice gaudent:
At faber ignitum forcipe prendit opus.

Fornix, fornax, furnum.

36. Fornix est arcus, sed fornax saxa perurit.
Pistor habet furnum, fornace hypocausta calescunt.

Fructus, fruges

38. Fructus arboribus, fruges nascuntur in agris.

Fugio, fugo (are).

39. Robustum fugio, fugientem saepe fugavi.

Frĕtum, frētus.

40. Decepit me saepe frĕtum, nimis aequore frētum.

Genero, pario, gigno.

41. Vir generat, mulierque parit, sed gignit uterque.

Gibbus, struma.

42. Gibbus terga premit, cervici struma molesta est.

Gusto, sapio.

43. Gustat lingua cibum, qui bene cunque sapit.

Hirundo, hirudo, arundo.

44. Ales hirundo canit, nat hirudo, movetur arundo.

Idem, ĭdem.

45. Per quod quis peccat, per ĭdem punitur et īdem.

Lăbor, oris, — lābor (i).

46. Difficilis lăbor est, sub cujus pondere lābor.

Lacteo, lacto (are).

47. Lacteo, lac sugo; lacto, lac praebeo nato.

Laēvis, lĕvis.

48. Laēvis adhuc puer est, lĕvis autem sermo puellae.

Lepus, ŏris — lepor, ōris.

49. In silvis lepŏres, in verbis quaere lepōres.

Licet — licetur (liceri).

50. Non **licet** asse mihi, qui me non asse **licetur.**

Līra, lyra.

51. Sulcus agri **lira** est, dat **lyra** tacta sonum.

Ripa, litus.

52. Ad flumen **ripas**, ad mare **litus** habes.

Mălus, māla, mālo, mālum.

53. Deceptura viros pingit **măla** femina **mālas.**
Mala mali malo meruit mala maxima mundo.
Mālo tamen pulchrum **mālo** decerpere **mālum.**

Matrōna, Matrŏna.

56. **Matrōna** est mulier quaedam, sed **Matrŏna** flumen.

Merx, merces.

57. **Merx** venit nummis, operantibus est data **merces.**

Miser, eri — misi (mitto).

58. Es praeclarus homo, **mĭseris** si **mīseris** aurum.

Mōror, mŏror.

59. Morio **mōratur**, quocunque sub axe **mŏratur.**

Mulceo, mulgeo.

60. Mulcet equos famulus, sed vaccas rustica mulget.

Nītor, nĭteo.

61. Nitere cum studio, si vis aliquando nitere.

Nŏta, nōtus (a, um).

62. Haec nŏta grammatici non mihi nōta fuit.

Nŏvus, nōvi, nōtum.

63. Nil ego scribo nŏvi, quia nōvi nil nisi nota.

Oblĭtus (oblĭno) — oblītus (obliviscor).

64. Oblĭtus est vino, sed non oblītus amoris.

Occīdo, occĭdo.

65. Occīdit latro, verum sol occĭdit almus.

Oppĕrior, ŏpĕrior.

66. Opperior tardos, pannis operitur egenus.

Os, oris — Os, ossis.

67. Os oris loquitur, sed os ossis roditur ore.

Parēre, parĕre, părāre.

68. Uxoris parĕre et parēre, parare mariti est.

Părens (părio) — pārens (pāreo.)

69. Gaudet uterque părens, si filius est bene pārens.

Pendĕre — pendēre.

70. Pendĕre vult justus, sed fur pendēre recusat.

Pĭla, pīlum, pīla.

71. Ludo pĭla, pīlum petit hostes, pīla columna est.

Plăga, plāga.

72. Pro reti et regione plăga est, pro verbere plāga.

Pŏpulus, pōpulus.

73. Sunt cives urbis pŏpulus, sed pōpulus arbor.

Pŏtes (possum) — pōtes (potare).

74. Si vitare pŏtes, ne plurima pocula pōtes.

Prora, puppis, carina.

75. Prora prior, puppis pars ultima, at ima carina.

Rĕfert (rĕfero) — rēfert (v. impers.).

76. Pluribus ille rĕfert, quae non cognoscere rēfert.

Securus, tutus.

77. Ne sit securus, qui non est tutus ab hoste.

Sēdes, sĕdeo.

78. Si qua sēde sĕdes, atque est tibi commoda sēdes,
Illa sēdĕ sĕdē, si nova tuta minus.

Senes, veteres.

80. Sunt aetate senes, veteres vixere priores.

Simulo, dissimulo.

81. Quae non sunt, simulo: quae sunt, ea dissimulantur.

Tĕres, ĕtis — rŏtundus (a, um).

82. Hastam dic teretem, sphaeram dic esse rotundam.

Tergum, tergus.

83. Tergum hominis dorsum est; bellua tergus habet.

Torris, titio.

84. Torris adhuc ardens, exstinctus, titio fiet.

Trībula, trĭbuli.

85. Trībula grana terit, trĭbuli nascuntur in agris.

Alga, ulva.

86. Alga venit pelago, sed nascitur ulva palude.

Ungula, unguis.

87. **U n g u l a** conculcat; lacerat, tenet, arripit **u n g u i s**.

Vallo, sepio.

88. **V a l l a m u s** proprie castra, at **s e p i m u s** ovile.

Vas (vadis) — vas (vasis) — praes.

89. Spondet **v a s v ă d i s**, et **v a s v ā s i s** continet escam.
V a s caput, at nummos tantum **p r a e s** praestat amicus.

Vĕlis (volo) — vēlis (velum).

91. Si transire **v ĕ l i s** maris undas, utere **v ē l i s**.

Vīrosus, vĭrosus.

92. **V ī r o s a** est vitanda anguis, mulierque **v ĭ r o s a**.

Zweite Abtheilung.

Disticha.

Jupiter.

1. Si, quoties peccant homines, sua fulmina mittat
Juppiter, exiguo tempore inermis erit.

Bona.

3. Singula quid referam? nil non mortale tenemus,
Pectoris exceptis ingeniique bonis.

Somnia.

5. Somnia fallaci ludunt temeraria nocte,
Et pavidas mentes falsa timere jubent.

Rusticus. Miles. Navita.

7. Rusticus agricolam, miles fera bella gerentem,
Rectorem dubiae navita puppis amat.

Fides.

9. Scilicet, ut fulvum spectatur in ignibus aurum;
Tempore sic duro est inspicienda fides.

Ingenium.

11. Si mihi difficilis formam natura negavit:
Ingenio formae damna rependo meae.

Audacia.

13. Si te deficiant vires, audacia certe
Laus erit; in magnis et voluisse sat est.

Placabilis.

15. Quo quisque est major, magis est placabilis irae,
Et faciles motus mens generosa capit.

Virtus.

17. Rara quidem virtus, quam non fortuna gubernet,
Quae maneat stabili, cum fugit illa, pede.

Dii.

19. Qui fingit sacros auro vel marmore vultus,
Non facit ille deos: qui colit, ille facit.

Aqua lapidem cavat.

21. Quid magis est durum saxo? quid mollius unda?
Dura tamen molli saxa cavantur aqua.

Requies.

23. Quod caret alterna requie, durabile non est:
Haec reparat vires, fessaque membra levat.

Vipera.

25. Parva necat morsu spatiosum vipera taurum:
A cane non magno saepe tenetur aper.

Perfer.

27. Perfer et obdura: dolor hic tibi proderit olim:
Saepe tulit lassis succus amarus opem.

Principiis obsta.

29. Principiis obsta! sero medicina paratur,
Cum mala per longas convaluere moras.

Tellus.

31. Non tellus eadem parit omnia: vitibus illa
Convenit, haec oleis, hac bene farra virent.

Casus.

33. Omnia sunt hominum tenui pendentia filo,
Et subito casu, quae valuere, ruunt.

Otium.

35. Otia corpus alunt, animus quoque pascitur illis;
Immodicus contra frangit utrumque labor.

Solum natale.

37. Nescio, qua natale solum dulcedine cunctos
Ducit, et immemores non sinit esse sui.

Malum.

39. Nil adeo fortuna gravis miserabile fecit,
Ut minuant nulla gaudia parte malum.

Magnus poëta.

41. Non opus est magnis placido lectore poëtis:
Quamlibet invitum difficilemque tenent.

Reverentia cani capitis.

43. Magna fuit quondam capitis reverentia cani,
Inque suo pretio ruga senilis erat.

Metus.

45. Membra reformidant mollem quoque saucia tactum,
Vanaque sollicitis incutit umbra metum.

Mors.

47. Mitius ille perit, subita qui mergitur unda,
Quam sua qui tumidis brachia lassat aquis.

Virtus.

49. In terris mercede caret, per seque petenda est,
Externis virtus incomitata bonis.

Pretium.

51. In pretio pretium nunc est: dat census honores;
Census amicitias: pauper ubique jacet.

Ingenium.

53. Ingenium quondam fuerat pretiosius auro,
At nunc barbaries grandis, habere nihil.

Gutta lapidem cavat.

55. Gutta cavat lapidem: consumitur annulus usu,
Et teritur pressa vomer aduncus humo.

Virtus.

57. Haud facile invenias multis e millibus unum,
Virtutem pretium qui putet esse sui.

Impatiens animus.

59. Impatiens animus, nec adhuc tractabilis arte,
Respuit atque odio verba monentis habet.

Forma bonum fragile.

61. Forma bonum fragile est, quantumque accedit ad annos,
Fit minor, et spatio carpitur ipsa suo.

Fortis.

63. Fortior est, qui se, quam qui fortissima vincit
Moenia, nec virtus altius ire potest.

Luctator.

65. Fortior in fulvà novus est luctator arena
Quam cui sunt longa brachia fessa mora.

Medicina.

67. Eripit interdum, modo dat medicina salutem,
Quaeque juvans, monstrat, quaeque sit herba nocens.

Gloria habet calcar.

69. Excitat auditor studium, laudataque virtus
Crescit, et immensum gloria calcar habet.

Aeger quaerit opem.

71. Firma valent per se, nullumque Machaona quaerunt:
Ad medicam dubius confugit aeger opem.

Icarus.

73. Dum petit infirmis nimium sublimia pennis
Icarus, Icariis nomina fecit aquis.

Tolerate labores.

75. Dum vires annique sinunt, tolerate labores:
Iam veniet tacito curva senecta pede.

Antenna.

77. Effugit hibernas demissa antenna procellas,
Lataque plus parvis vela timoris habent.

Cum opibus crescit libido.

79. Creverunt et opes, et opum furiosa libido,
Et, cum possideant plurima, plura volunt.

Vulnera.

81. Curando fieri quaedam majora videmus
Vulnera, quae melius non tetigisse fuit.

Amici.

83. Donec eris felix, multos numerabis amicos:
Tempora si fuerint nubila, solus eris.

Otia corpus corrumpunt.

85. Cernis, ut ignavum corrumpant otia corpus:
Ut capiant vitium, ni moveantur aquae.

Gloria dat vires.

87. Certe non parvas animo dat gloria vires,
Et secunda facit pectora laudis amor.

Vera voluptas.

89. Conveniens homini est, hominem servare, voluptas,
Et melius nulla quaeritur arte favor.

Artes ingenuae.

91. Artibus ingenuis, quarum tibi maxima cura est,
Pectora mollescunt, asperitasque fugit.

Nunc aurea secula.

93. Aurea nunc vere sunt secula; plurimus auro
Venit honos: auro conciliatur amor.

Brutus.

95. Brutus erat stulti sapiens imitator, ut esset
Tutus ab insidiis, dire Superbe, tuis.

Linguam compesce.

97. Virtutem primam esse puta, compescere linguam:
Proximus ille Deo est, qui scit ratione tacere.

Noli contendere.

99. Contra verbosos noli contendere verbis:
Sermo datur cunctis, animi sapientia paucis.

Probus.

101. Ne cures, si quis tacito sermone loquatur:
Conscius ipse sibi de se putat omnia dici.

Caducitas.

103. Quam cito purpureos deperdit terra colores!
Quam cito formosas populus alta comas!

Deus.

105. Si Deus est animus, nobis ut carmina dicunt,
Hic tibi praecipue pura sit mente colendus.

Vigila semper.

107. Plus vigila semper, nec somno deditus esto:
Nam diuturna quies vitiis alimenta ministrat.

Navis.

109. Fert bene praecipites navis modo facta procellas;
Quamlibet exiguo solvitur imbre vetus.

Orpheus.

111. Orpheu, te duxisse feras et concita dicunt
Flumina Threïcia detinuisse lyra.

Epitaphium Laconum.

113. Dic, hospes, Spartae, nos te hic vidisse jacentes,
Dum sanctis patriae legibus obsequimur.

Columba.

115. Terretur minimo pennae stridore columba,
Unguibus, accipiter, saucia facta tuis.

Mors.

117. Ille licet ferro cautus se condat et aere
Mors tamen inclusum protrahit inde caput.

Cymba.

119. Non ideo debet pelago se credere, si qua
Audet in exiguo ludere cymba lacu.

In latronem.

121. Monte sub hoc lapidum tegitur Balista sepultus;
Nocte, die, tutum carpe viator iter.

In medicum.

123. Nuper erat medicus, nunc est vespillo Diaulus;
Quod vespillo facit, fecerat et medicus.

Proprium.

125. Carmina Paullus emit; recitat sua carmina Paullus;
Nam quod emas, possis dicere jure tuum.

Cessio.

127. Quem recitas, meus est, o Fidentine, libellus;
Sed male cum recitas, incipit esse tuus.

Phaëthon.

129. Hic situs est Phaëthon, currus auriga paterni;
Quem si non tenuit, magnis tamen excidit ausis.

Pilae lusus.

131. Ite procul, juvenes! mitis mihi convenit aetas;
Folle decet pueros ludere, folle senes.

Vulgus.

133. Turpe quidem dictu: sed, si modo vera fatemur,
Vulgus amicitias utilitate probat.

Aetas.

135. Utendum est aetate. Cito pede labitur aetas,
Nec bona tam sequitur, quam bona prima fuit.

Cymba.

137. Vertitur in teneram cariem, rimisque dehiscit,
Si qua diu solitis cymba vacarit aquis.

Vulnus.

139. Vidi ego, quod primo fuerat sanabile vulnus,
Dilatum longae damna tulisse morae.

Cibus mendicatus.

141. Vilia qui quondam miseris alimenta negarat,
Nunc mendicato pascitur ipse cibo.

Medicina ars temporis.

143. Temporis ars medicina fere est. Data tempore prosunt,
Et data non apto tempore, vina nocent.

Caprea.

145. Pendentem summa capream de rupe videbis;
Casuram speres; decipit illa canes.

Venabula.

147. Excipient apros, exspectabuntque leones,
Intrabunt ursos, sit modo firma manus.

Dama.

149. Dente timentur apri; defendunt cornua tauros;
Imbelles damae quid, nisi praeda sumus.

Olor.

151. Dulcia defecta modulatur carmina lingua,
Cantator cycnus funeris ipse sui.

Sanus.

153. Nec dolor ullus adest, nec febribus uror anhelis;
Et peragit soliti vena tenoris iter.

Pavo.

155. Cum quatit et caudam Iunonius explicat ales
Mille oculos, gemmas mille decenter habet.

Amicus.

157. Hunc, quem mensa tibi, quem coena paravit amicum,
Esse putas fidae pectus amicitiae?

Avarus.

159. Quid juvat immensum te argenti pondus et auri.
Furtim defossa timidum deponere terra?

Pavo.

161. Laudatas ostentat avis Iunonia pennas;
Si tacitus spectes, illa recondit opes.

Ira.

163. Ora tument ira; nigrescunt sanguine venae;
Lumina Gorgoneo saevius igne micant.

Malacia.

165. Et nunc omne tibi stratum silet aequor; et omnes
Adspice, ventosi ceciderunt murmuris aurae.

Aestas.

167. Aret ager; vitio moriens sitit aëris herba;
Liber pampineas invidit collibus umbras.

Odium morum alienorum.

169. Oderunt hilarem tristes, tristemque jocosi,
Sedatum celeres, agilem gnavumque remissi.

Experientia.

171. Venturam melius praesagit navita noctem;
Vulneribus didicit miles habere metum.

Tempus irrevocabile.

173. Nec, quae praeteriit, iterum revocabitur unda;
Nec, quae praeteriit, hora redire potest.

Probitas.

175. Reddite depositum; pietas sua foedera servet;
Fraus absit; vacuas caedis habete manus.

Modus.

177. Est modus in rebus, sunt certi denique fines,
Quos ultra et citra nequit consistere rectum.

Ira.

179. Ira furor brevis est; animum rege; qui, nisi paret,
Imperat. Hunc frenis, hunc tu compesce catena.

Deus in homine.

181. Est deus in nobis; et sunt commercia coeli;
Sedibus aetheriis spiritus ille venit.

Eruditio vera.

183. Adde, quod ingenuas didicisse fideliter artes,
Emollit mores, nec sinit esse feros.

Gloria sempiterna.

185. Corpora debentur moestis exsanguia bustis;
Effugiunt structos nomen honosque rogos.

Achilles.

187. Jam cinis est, et de tam magno restat Achille
Nescio quid, parvam quod non bene compleat urnam.

Res secundae.

189. Luxuriant animi rebus plerumque secundis;
Nec facile est, aequa commoda mente pati.

Valetudo.

191. Si ventri bene, si lateri est pedibusque tuis, nil
Divitiae poterunt regales addere majus.

Cede sodali.

193. Vincere cum possis, interdum cede sodali:
Obsequio quoniam dulces retinentur amici.

Noli contendere.

195. Iratus de re incerta contendere noli:
Impedit ira animum, ne possit cernere verum.

Consilium.

197. Corporis exigui vires contemnere noli:
Consilio pollet, cui vim natura negavit.

Paupertas.

199. Infantem nudum cum te natura crearit:
Paupertatis onus patienter ferre memento.

Noli blandiri.

101. Noli homines blando nimium sermone probare:
Fistula dulce canit, volucrem dum decipit auceps.

Eruditio.

103. Si tibi sunt nati, nec opes; tunc artibus illos
Instrue, quo possint inopem defendere vitam.

Vierter Cursus.

Erste Abtheilung.

Disticha.

Lux sacra.

1. Luce sacra requiescat humus, requiescat arator;
Et grave suspenso vomere cesset opus.

Medicus.

3. Non est in medico semper, relevetur ut aeger,
Interdum docta plus valet arte malum.

Ver.

5. Vere novo, gelidus canis dum montibus humor
Liquitur, et Zephyro putris se gleba resolvit.

Auctumnus.

7. Temporibus certis maturam rusticus uvam
Deligit, et nudo sub pede musta fluunt.

Auctumnus. Aestas. Ver. Hiems.

9. Poma dat auctumnus, formosa est messibus aestas,
Ver praebet flores, igne levatur hiems.

Navita. Arator. Miles. Pastor.

11. Navita de ventis, de tauris narrat arator,
Enumerat miles vulnera, pastor oves.

Perdix.

13. Non facit in ramis altoque cacumine nidos,
Propter humum volitat ponitque in sepibus ova.

Cornix.

15. Tum cornix plena pluviam vocat improba voce,
Et sola in sicca secum spatiatur arena.

Formica.

17. Ore trahit quodcunque potest atque addit acervo,
Quem struit, haud ignara ac non incauta futuri.

Ager.

19. Fertilis assiduo si non renovetur aratro,
Nil nisi cum spinis gramen habebit ager.

Pastor.

21. Fessus ut incubuit baculo, saxove resedit
Pastor, arundineo carmine mulcet oves.

Hortus.

23. Hic dulces cerasos, hic auctumnalia pruna
Cernis, et aestivo mora rubere die.

Annus.

25. Si numeres anno soles et nubila toto,
Invenies nitidum saepius isse diem.

Venator.

27. Venator sequitur fugientia, capta relinquit,
Semper et inventis ulteriora petit.

Monitor.

29. Qui monet, ut facias, quod jam facis, ille monendo
Laudat, et hortatu comprobat acta suo.

Aves.

31. Quam multa in silvis avium se millia condunt,
Vesper ubi aut hibernus agit de montibus imber.

Leo.

33. Corpora magnanimo satis est prostrasse leoni,
Pugna suum finem, cum jacet hostis, habet.

Piscis.

35. Qui semel est laesus fallaci piscis ab hamo,
Omnibus unca cibis aera subesse putat.

Ver.

37. Et nunc omnis ager, nunc omnis parturit arbos,
Nunc frondent silvae, nunc formosissimus annus.

Auceps.

39. Aucupibus noti frutices; qui sustinet hamos
Novit, quae multo pisce natentur aquae.

Imber.

41. Nulla dies adeo est australibus humida nimbis,
Non intermissis ut fluat imber aquis.

Ver.

43. Diffugere nives, redeunt jam gramina campis
Arboribusque comae.

Anguis.

45. Qui legitis flores et humi nascentia fraga,
Frigidus heu, pueri, fugite hinc, latet anguis in herba.

America.

47. Nos ubi primus equis oriens afflavit anhelis,
Illic sera rubens accendit lumina vesper.

Venerare Deum.

49. Inprimis venerare Deum, venerare parentes,
Et quos ipsa loco tibi dat natura parentum.

Mentiri noli.

51. Mentiri noli: nunquam mendacia prosunt.
Si quid peccaris, venia est tibi promta fatenti.

Disce libens.

53. Disce libens: quid dulcius est, quam discere multa?
Discentem comitantur opes, comitantur honores.

Grando.

55. Heu male nunc mites defendet pampinus uvas;
Tam multa in tectis crepitans salit horrida grando.

Imminens pluvia.

57. Tunc arguta lacus circumvolitavit hirundo,
Et veterem in limo ranae cecinere querelam.

Ventus.

59. Interdum rapido percurrens turbine campos
Arboribus magnis sternit montesque supremos.

Taurus.

61. Cum duo conversis inimica in proelia tauri
Frontibus incurrunt, pavidi cessere magistri.

Bos.

63. Verbera plura ferunt, quam quos juvat usus aratri
Detrectant pressi dum juga prima boves.

Asellus.

65. Adspice ut auritus miserandae sortis asellus,
Assiduo domitus verbere, lentus eat.

Aquila.

67. Qualis ubi aut leporem aut candenti corpore cycnum
Sustulit, alta petens, pedibus Jovis armiger uncis.

Ciconia.

69. Optima vinetis satio est, cum vere rubenti
Candida venit avis longis invisa colubris.

Spes.

71. Spes facit, ut videat cum terras undique nullas
Naufragus in mediis brachia jactet aquis.

Vetitum.

73. Nitimur in vetitum semper cupimusque negata;
Sic interdictis imminet aeger aquis.

Latro. Viator.

75. Et latro et cautus praecingitur ense viator,
Ille sed insidias, hic sibi portat opem.

Ver.

77. Adspice jucundo labentes murmure rivos
Adspice tondentes fertile gramen oves.

Naufragus.

79. Nil sibi cum pelagi dicit fore naufragus undis;
Mox ducit remos qua modo navit aqua.

Pax.

81. Pax aluit vites et succos condidit uvae,
Funderet ut nato testa paterna merum.

Pocula fictilia.

83. Fictilia antiquus primum sibi fecit agrestis
Pocula, de facili composuitque luto.

Propinquitates.

85 Agnati patris, cognati matris habentur.
Dic patruos patris fratres, amitasque sorores;
Frater avunculus est, soror est matertera matris.
Quos generant fratres natos, dices patrueles.
Sed consobrinos dic, quos peperere sorores.
Quos soror et frater gignunt, dices amitinos.
Vir natae gener est, nurus est pro conjuge nati.
Uxoris genitor socer est, socrusque genitrix.
Vitricus haud verus pater est, materque noverca.
Ipse viri frater levir, sed fratria fratris
Uxor; glos uxor fratris, soror atque mariti.

Venti.

96. Asper ab axe ruit Boreas, furit Eurus ab ortu
Auster amat medium solem, Zephyrusque cadentem.
Flant Subsolanus, Vulturnus et Eurus ab ortu.
Circius occasum Zephyrusque Favonius adflant.
E solis medio surgunt Notus, Africus, Auster;
Conveniunt Aquilo, Boreas et Caurus ab ursa.

Quatuor anni tempora.

102. Ver, Aestas, Auctumnus, Hiems dominantur in anno,
Aestas a Geminis, Auctumnus Virgine surgit;
Bruma Sagittifero, Ver Piscibus incipit esse.

Duodecim signa Zodiaci.

105. Sunt Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo.
Libraque, Scorpius, Arcitenens, Caper, Amphora, Pisces.

Zweite Abtheilung.

Grössere Abschnitte.

Aurora.

1. Aurea cum primum gemmantes rore per herbas
Matutina rubent radiati lumina solis,
Exhalantque lacus nebulam fluviique perennes.

Flos.

2. Purpureus veluti cum flos succisus aratro
Languescit moriens, lassove papavera collo
Demisere caput, pluvia cum forte gravantur.

Agricola.

3. Agricola incurvo terram dimovit aratro:
Hic anni labor, hinc patriam parvosque nepotes
Sustinet, hinc armenta boum meritosque juvencos.

Hirundo.

4. Nigra velut magnas domini cum divitis aedes
Pervolat, et pennis alta atria lustrat hirundo,
Pabula parva legens, nidisque loquacibus escas.

Aurora.

5. Primum aurora novo cum spargit lumine terras, 13.
Et variae volucres, nemora avia pervolitantes,
Aëra per tenerum liquidis loca vocibus opplent.

Quercus.

6. Quales aëriae, liquentia flumina circum, 16.
Consurgunt geminae quercus, intonsaque coelo
Attollunt capita, et sublimi vertice nutant.

Arbores.

7. Fluminibus salices crassisque paludibus alni 19.
Nascuntur, steriles saxosis montibus orni;
Bacchus amat colles, Aquilonem et frigora taxi.

Amnis.

8. Molibus incurrens validis cum viribus amnis 22.
Dat sonitu magno stragem volvitque sub undis
Grandia saxa, ruit qua quidquid fluctibus obstat.

Disiderium ruris.

9. O rus, quando ego te aspiciam? quandoque licebit, 25.
Nunc veterum libris, nunc somno et inertibus horis
Ducere sollicitae jucunda oblivia vitae.

Votum poëtae.

10. Hoc erat in votis: modus agri non ita magnus, 28.
Hortus ubi, et tecto vicinus jugis aquae fons,
Et paulum sylvae super his foret. Auctius atque
Di melius fecere: bene est; nil amplius oro.

Mutabilis.

11. Quod petiit, spernit; repetit, quod nuper omisit; 32.
Aestuat, et vitae disconvenit ordine toto,
Diruit; aedificat; mutat quadrata rotundis.

Sapiens liber.

12. Quisnam igitur liber? — Sapiens, sibi qui imperiosus; 35.
Quem neque pauperies, neque mors, neque vincula terrent;
Responsare cupidinibus, contemnere honores
Fortis; et in se ipso totus, teres atque rotundus.

Ver.

13. Jam violam puerique legunt hilaresque puellae, 39.
Rustica quam nullo terra serente gerit.
Prataque pubescunt variorum flore colorum,
Indocilique loquax gutture vernat avis.

Lucrum.

14. Lucra petens habili tauros adjungit aratro 43.
Et durum terrae rusticus urget opus.
Lucra petituras freta per parentia ventis
Ducunt instabiles sidera certa rates.

Tempus.

15. Longa dies homini docuit parere leones, 47.
Longa dies molli saxa peredit aqua.
Annus in apricis maturat collibus uvas,
Annus agit certa lucida signa vice.

Timor.

16. Accipitrem metuens pennis trepidantibus ales 51.
Audet ad humanos fessa venire sinus.

Nec se vicino dubitat committere tecto,
Quae fugit infestos territa cerva canes.

Antiquitas.

17. Non habuit tellus doctos antiqua colonos, 55.
Lassabant agiles aspera bella viros.
Plus erat in gladio quam curvo laudis aratro;
Neglectus domino pauca ferebat ager.

Primi homines.

18. Messis erant primis virides mortalibus herbae, 59.
Quas tellus nullo sollicitante dabat.
Et modo carpebant vivaci cespite gramen,
Nunc epulae tenera fronde cacumen erant.

Imminens hiems.

19. Quam multa in silvis auctumni frigore primo 63.
Lapsa cadunt folia, aut ad terram gurgite ab alto
Quam multae glomerantur aves, ubi frigidus annus
Trans pontum fugat et terris immittit apricis.

Flos.

20. Ut flos in septis secretus nascitur hortis, 67.
Ignotus pecori, nullo contusus aratro,
Quem mulcent aurae, firmat sol, educat imber,
Multi illum pueri, multae optavere puellae.

Philomela.

21. Qualis populea moerens Philomela sub umbra 71.
Amissos queritur foetus quos durus arator,
Observans nido implumes detraxit; at illa
Flet noctem, ramoque sedens miserabile carmen
Integrat et moestis late loca vocibus implet.

Equus.

22. Cervus equum pugna melior communibus herbis 76.
Pellebat, donec minor in certamine longo
Imploravit opes hominis frenumque recepit;
Sed postquam victor victo discessit ab hoste,
Non equitem dorso, non frenum depulit ore.

Nitedula.

23. Forte per angustam tenuis nitedula rimam 81.
Repserat in cumeram frumenti, pastaque rursum
Ire foras pleno tendebat corpore frustra;
Cui mustela procul, si vis, ait, effugere istinc,
Macra cavum repetes arctum quem macra subîsti.

Rivus.

24. Qualis in aërii perlucens vertice montis 86.
Rivus muscoso prosilit e lapide;
Qui cum de prona praeceps est valle volutus,
Per medium densi transit iter populi;
Dulce viatori lasso in sudore levamen,
Cum gravis exustos aestus hiulcat agros.

Hiems.

25. State coronati plenum ad praesepe juvenci; 92.
Cum tepido vestrum vere redibit opus.
Rusticus emeritum palo suspendat aratrum;
Omne reformidat frigida vulnus humus.

Villice, da requiem terrae semente peracta;
Da requiem, terram qui coluere viris.

Ver.

26. Arboribus redeunt detonsae frigore frondes, 98.
Vividaque e tenero palmite gemma tumet.
Quaeque diu latuit, nunc se qua tollat in auras,
Fertilis occultas invenit herba vias.
Nunc fecundus ager, pecoris nunc hora creandi;
Nunc avis in ramo tecta laremque parat.

Spes.

27. Spes alit agricolas, spes sulcis credit aratis 104.
Semina, quae magno foenore reddat ager.
Haec laqueo volucres, haec captat arundine pisces,
Cum tenues hamos abdidit ante cibos.
Spes etiam valida solatur compede vinctum;
Crura sonant ferro, sed canit inter opus.

Rus.

28. Rure levis verno flores apis ingerit alvo, 110.
Compleat ut dulci sedula melle favos.

Rure etiam teneris curam exhibitura puellis,
Molle gerit tergo lucida vellus ovis.
Hinc et femineus labor est, hinc pensa colusque,
Fusus et apposito pollice versat opus.

Nemus.

29. Silva nemus non alta facit; tegit arbutus herbam; 116.
Ros maris, et lauri, nigraque myrtus olent.
Nec densae foliis buxi, fragilesque myricae,
Nec tenues cytisi, cultaque pinus abest.
Lenibus impulsae zephyris, auraque salubri,
Tot generum frondes herbaque summa tremunt.

Vis musicae.

30. Saxa ferasque lyra movit Rhodopeïus Orpheus, 122.
Tartareosque lacus, tergeminumque canem.
Saxa tuo cantu, vindex justissime matris,
Fecerunt muros officiosa novos.
Quamvis mutus erat, voce favisse putatur
Piscis, Arioniae fabula nota lyrae.

Tempus.

31. Tempore ruricolae patiens fit taurus aratri, 128.
Praebet et incurvo colla premenda jugo.
Tempore paret equus lentis animosus habenis
Et placido duros accipit ore lupos.
Tempus et in canas semen producit aristas,
Et ne sint tristi poma sapore facit.
Hoc tenuat dentem terras renovantis aratri,
Hoc rigidas silices, hoc adamanta terit.

Incendium silvae.

32. Nam saepe incautis pastoribus excidit ignis, 136.
Qui, furtim pingui primum sub cortice tectus,
Robora conprendit, frondesque elapsus in altas
Ingentem coelo sonitum dedit; inde sequutus
Per ramos victor perque alta cacumina regnat,
Et totum involvit flammis nemus, et ruit atram
Ad coelum picea crassus caligine nubem;
Praesertim si tempestas a vertice silvis
Incubuit, glomeratque ferens incendia ventus.

Bona mansura et peritura.

33\. Forma bonum fragile est; quantumque accedit ad annos, 145.
Fit minor; et spatio carpitur ipsa suo.
Nec violae semper, nec hiantia lilia florent;
Et riget amissa spina relicta rosa.
Et tibi jam cani venient, formose, capilli;
Iam venient rugae, quae tibi corpus arent.
Iam molire animum, qui duret, et adstrue formae;
Solus ad extremos permanet ille rogos.
Nec levis, ingenuas pectus coluisse per artes.
Cura sit; et linguas edidicisse duas.
Ergo age, fallaci timide confide figurae,
Quisquis es; aut aliquid corpore pluris habe.

Meridies.

34\. Nunc etiam pecudes umbras et frigora captant; 157.
Nunc virides etiam occultant spineta lacertos;
Thestylis et rapido fessis messoribus aestu
Allia serpyllumque, herbas contundit olentis;
Sole sub ardenti resonant arbusta cicadis.

Mors.

35. Haud ullas portabis opes Acherontis ad undas; 162.
Nudus ad infernas, stulte, vehere rates.
Victor cum victis pariter miscebitur umbris,
Consule cum Mario, capte Jugurtha, sedes.
Lydius Dulichio non distat Croesus ab Iro.

Natura.

36. Aspice, quos summittit humus formosa colores, 167.
Ut veniant hederae sponte sua melius;
Surgat et in solis frondosius arbutus antris,
Et sciat indociles currere lympha vias.
Litora nativis conlucent picta lapillis,
Et volucres nulla dulcius arte canunt.

Ingenium hominum.

37. Ut laus est cerae, mollis cedensque sequatur 173.
Si doctos digitos, jussaque fiat opus;
Et nunc informet Martem, castamque Minervam;
Nunc Venerem effingat, nunc Veneris puerum;

Utque sacri fontes non solum incendia sistunt,
Saepe etiam flores, vernaque prata juvant:
Sic hominum ingenium flecti ducique per artes
Non rigidas docta mobilitate decet.

Mucius Scaevola.

38. Cum peteret regem decepta satellite dextra, 181.
Ingessit sacris se peritura focis.
Sed tam saeva pius miracula non tulit hostis,
Et raptum flammis jussit abire virum.
Urere quam potuit contemto Mucius igne,
Hanc spectare manum Porsena non potuit.
Major deceptae fama est et gloria dextrae;
Si non errasset, fecerat illa minus.

Spes.

39. Haec Dea, cum fugerent sceleratas numina terras, 189.
In Diis invisa sola remansit humo.
Haec facit, ut vivat fossor quoque compede vinctus,
Liberaque a ferro crura futura putet.

Haec facit, ut, videat cum terras undique nullas,
Naufragus in mediis brachia jactet aquis.
Saepe aliquem solers medicorum cura relinquit,
Nec spes huic vena deficiente cadit.
Carcere dicuntur clausi sperare salutem,
Atque aliquis pendens in cruce vota facit.
Haec Dea quam multos laqueo sua colla ligantes
Non est proposita passa perire nece.

Bayerische StaatsBibliothek
Münchener DigitalisierungsZentrum Digitale Bibliothek

Schmidt, J. B.

Lateinische Anthologie für lateinische Schulen

Bayreuth 1843
L.lat. 750 h
urn:nbn:de:bvb:12-bsb10586420-3